

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder. — Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Drs R. H. Bremmer, Zwolle; Ds J. van Bruggen, Assen; Drs D. J. Buwalda, Kampen; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds L. Doekes, Hilversum; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Kampen; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Apeldoorn; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Amsterdam; Mr Dr J. Meulink, Enschede; Drs H. M. Mulder, Kampen; Dr G. K. Schoop, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds H. J. Schilder, Utrecht; Ds J. Smelik, Groningen; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Grootegast; D. Stroot, Bussum; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds C. Vonk, Schiedam; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen; voor medewerkers: rechtstreeks aan hen of aan de administratie.

Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes, Tel. 2424 — Postrek. Nummer 406040 ten name van „DE REFORMATIE“, GOES.

Abonn.: f 4.— per halfj., buitenl. f 10.— per jaar; losse nummers 20 cent, alles bij vooruitbetaling. Advertentiën: 20 cent per m.m.

INHOUD: Hoofdartikel: De Internationale Raad van Christelijke Kerken, II (slot). — Kerkelijk Leven: De Hemelvaart van Maria; De broeders kennen; Liefde —

Zending en Evangelisatie: Rapport van de Zendingsdeputaten. — Kerknieuws.

De Internationale Raad van Christelijke Kerken (II, slot)

HOOFDARTIKEL

Wat wil de Internationale Raad van Christelijke Kerken nu eigenlijk? Wij doen het veiligst de inleiding van zijn „constitution“ eens te lezen. Deze „preamble“ luidt vertaald als volgt:

Aangezien het de plicht is van allen die gelooven in den Heere Jezus Christus om een gemeenschappelijk getuigenis te geven van hun geloof in Hem, voornamelijk in deze donkere dagen van afval in de belijdende kerken, door welken afval geheele kerkgroepen onder hun leiding, als ook afzonderlijke kerken, zijn geworpen in een paganiserende stroom van modernisme onder onderscheiden namen en in verschillende trappen; en

aangezien er een opmerkelijke groei is gekomen van autocratische overheersching, bijzonderlijk wat betreft modernistische leiders door wie de rechtmatige krachten van ware kerken dikwijls overweldigd zijn en nu nog overweldigd worden; en

aangezien Gods bevelen aan Zijn volk om zich af te scheiden van alle ongeloof en bederf klaar en positief zijn; en

aangezien wij gelooven dat de tijden vragen om vorming van een wereldwijde bemiddelingsinstantie¹⁾, ter bevordering van gemeenschap en samenwerking van alle ware geloovigen, ter bevordering van verbreiding en verdediging van het Evangelie, ter bevordering van de handhaving van een zuiver getuigenis, standvastig en over de heele wereld, van de groote feiten en openbare waarheden van het historisch Christendom en bijzonderlijk van de groote leerings van de protestantische reformatie; ter bevordering tenslotte van de uitvoering van taken welke beter kunnen worden verricht in samenwerking dan afzonderlijk;

stichten de lichamen van verschillende nationaliteiten en talen, welke dezen Raad vormen, hem als een bemiddelingsinstantie²⁾, zonder compromis of uitvlucht, zonder reserve gewijd als een getuige van „het geloof dat eenmaal den heiligen overgeleverd is“.

Tot zoover de „preamble“ in haar geheel.

Een paar dingen vallen in deze overwegingen, welke tot het oprichten van den Raad geleid hebben en den deelnemers blijven leiden, op. Dat zijn de uitspraken: a. dat het de plicht van allen die gelooven in den Heere Jezus Christus is, om een gemeenschappelijk getuigenis te geven van hun geloof in Hem; en b. dat de tijden vragen om een wereldwijde bemiddelingsinstantie of agentschap tusschen de kerken, zulks ten dienste van de gemeenschap (der heiligen), en de samenwerking; en ten dienste van een zuiver getuigenis, proclameeren en verdedigen van het evangelie.

Deze gedachten of overwegingen worden zonder nader bewijs in de „preamble“ opgenomen als 'n soort onbewezen en niet te bewijzen uitgangspunten, als axioma's, achter welke men niet kan teruggaan. Maar wij vragen: Is het juist om van zulke uitgangspunten, welke niet bewezen worden, uit te gaan? Wij vragen:

Is het juist wat in deze overwegingen als vanzelfsprekend wordt aangenomen? Is het waar dat het de plicht is van allen, die gelooven in den Heere Jezus Christus om een gemeenschappelijk getuigenis te geven? Wanneer men dit zoo stelt, doet men dan niet alsof een „getuigenis van Jezus Christus“, dat hier en nu, en overal en altijd gegeven moet worden, ontbreekt? Spreekt men, onbedoeld nadelig, hier niet de taal van de modernistische kringen van den Wereldraad na, die meenen dat de „Wereldkerk“ een getuigenis moet samenstellen voor de wereld van vandaag? Dit laatste is niet juist. Zij die gelooven in den Heere Jezus Christus hebben het getuigenis van Jezus. Zij hebben de fides quae creditur; het geloof dat eenmaal den heiligen is overgeleverd. Wij hebben de waarheid. „Gij hebt niet van noode dat iemand u leere“, 1 Joh. 2: 27. „Ziet, ik heb u geleerd de inzettingen en rechten... Behoudt ze dan en doet ze; want dat zal uw wijsheid en uw verstand zijn voor de oogen der volken, Deut. 4: 5,6. Ik herhaal wij hebben de waarheid en het getuigenis van Jezus. Dat getuigenis kan niet verbeterd worden door samenwerking van alle christelijke kerken der wereld. Wij hebben ons te oefenen in het „behouden“ en in het „doen“ van dat getuigenis dat ons gegeven is. Dat „behouden“ en dat „doen“ zal onze wijsheid en ons verstand zijn.

Bovendien, zou van een getuigenis van ons meer kracht kunnen uitgaan dan van het getuigenis van den Heiligen Geest in de Schriften? Indien het Woord Gods geen beslag legt op de afvallige verbondskinderen van zoovele, zich noemende kerken, zou het getuigenis van ons dat dan wel kunnen? Het wil mij voorkomen, dat het „gemeenschappelijk getuigenis“ van alle christenen, indien het werkelijk een getuigenis zal zijn, niets anders kan bevatten dan een oproep om te luisteren naar de woorden des eeuwigen levens. Welnu aan de Kerk is opgedragen die woorden te prediken, het Koninkrijk der hemelen te openen en te sluiten door de prediking en de tuchttoefening. Wanneer de kerken getrouw zijn aan deze goddelijke opdracht, dan gaat er een krachtig en ook een „gemeenschappelijk getuigenis“ uit.

Dat zal dan niet een getuigenis zijn van „ons geloof“ maar een getuigenis van Hem, Die ons roept tot geloof en bekeering en Die beloofd heeft te schenken wat Hij vraagt. Het zal zijn een getuigenis niet van de „fides qua creditur“ maar van de „fides quae creditur“, van de woorden des eeuwigen levens.

En wat de overweging onder punt b. betreft, ik vraag mij af of deze overweging niet denkbeelden uit de kringen van den Wereldraad van Kerken in anderen vorm, in „bijbelgetrouwen“ vorm wil doen herleven. Men zegt te gelooven, dat „de tijden“ vragen om een instantie die wereldwijd de gemeenschap (der heiligen) kan bevorderen en de verbreiding en verdediging van het zuivere Evangelie kan dienen. Welnu dat „geloof“ is juist in de kringen van den Wereldraad van Kerken aanwezig. Men meent daar dat men door een organisatie met wereldomspannende vertakkingen de ge-

meenschap der christenen en den loop van het Evangelie zal kunnen bevorderen. Moeten wij nu die gedachte overnemen en zeggen: ja, wij hebben zoo'n wereldorganisatie noodig om het zuivere Evangelie te verbreiden? Ik denk weer aan het woord van Mozes dat wij zooeven in herinnering brachten. Ziet, ik heb u geleerd de inzettingen en de rechten. Behoudt ze dan en doet ze. Is dat niet genoeg? Wordt door het behouden en het doen van de inzettingen en de rechten van den HEERE, de gemeenschap der heiligen niet bevordert? Is het niet de prediking van het Woord dat deze gemeenschap bevordert? Is het niet die prediking, en die prediking alleen, die ons zegt dat het onze schuldige plicht is onze gave ten nutte en ter zaligheid der andere lidmaten gewillig en met vreugde aan te wenden?

Als dat woord christenen die vlak naast elkaar wonen op één plekake grond, er niet toe brengt om hun gaven gewillig en met vreugde ten nutte en ter zaligheid van de anderen aan te wenden, wat zal het dan wel doen? Zal een internationale organisatie het dan wel kunnen? Ik geloof het niet. Als het zoo staat, dat christenen in hun eigen woonplaats avondmaalstafels tegenover elkaar plaatsen en elkaar uit de gemeenschap der heiligen uitsluiten om redenen welke de HEERE niet heeft geboden, zal dan een internationale organisatie deze zonden kunnen wegwerken? Het was zeer opvallend dat te Genève bleek, dat sommige Nederlanders op het uitgesproken standpunt staan, dat de kerken moeten toetreden tot deze internationale organisatie om aldus mee te werken aan het bevorderen van „de gemeenschap“, terwijl men in Nederland niet wenscht te werken aan het wegnemen van de breuken. Daar zouden de avondmaalstafels die tegenover elkaar opgesteld zijn, rustig moeten blijven staan waar ze staan. Daar zouden de kerkelijke posities vooral met rust gelaten moeten worden.

Wij schrijven deze dingen niet uit onvriendelijkheid jegens leidende personen uit den Internationalen Raad. Ik heb de overtuiging dat zij open staan voor zakelijke kritiek. Wanneer ik denk aan de kostelijke wijze waarop Rev. Mac Intire in zijn openingrede te Genève over het getuigenis van Jezus Christus sprak, dan zeg ik, hij is het met bovenstaande kritiek niet oneens. Dat kan hij niet zijn. Hij sprak letterlijk uit: „God heeft verordend, zooals in de Schriften is geopenbaard, dat de kerk, de zichtbare kerk op aarde, zal getuigen van Jezus Christus. De boodschap, de natuur, de leer en tucht van de kerk zijn gegeven in Zijn Woord. De kerk moet het Woord van God verklaren en bedienen. De kerk heeft slechts één boodschap te prediken, slechts één. Haar loyaliteit jegens haar Heer is besloten in haar trouw jegens deze ééne boodschap.“

Dat willen wij juist accentueeren. De kerk heeft één boodschap, slechts één. En één taak. Die ééne boodschap met al haar kracht prediken.

Wij raken hier aan het heete hangijzer van het kerkbegrip. Er is geen ontkomen aan. Wij moeten, schrijvende over den Internationalen Raad, op 't kerkbegrip komen. Dat kan niet anders. De Raad wil zijn een organisatie niet van personen, zooals de Evangelische Alliantie bijvoorbeeld, maar van kerken. Artikel 3 van de „Constitution“ spreekt uit, dat het constituerend lidmaatschap „zal openstaan voor alle denominaties en associaties van Bijbelgeloovende kerken.“³⁾

³⁾ „Shall be open to all those denominations and associations of Bible-believing Churches“ enz.

Na wijziging te Genève staat er nu dit: „to all those denominations, associations of Bible-believing Churches, the world over, and Bible-believing societies in Scandinavia of a definite church character enz. Dit doet het vermoeden rijzen dat het met het kerkbegrip, na de wijziging, niet beter is geworden. Wij weten echter niet wat

¹⁾ a world-wide agency for fellowship and co-operation.
²⁾ agency.

Er volgt dan nog een nadere bepaling die wij hier als voor ons doel niet ter zake doende, weglaten. Het gaat er ons om dat alleen kerken lid kunnen zijn. Beter gezegd: Kerken groeppen. Een plaatselijke kerk kan consultatief lid worden. Zij kan mee-beraads-lagen maar ontvangt geen stemrecht. Aldus arti-ikel 3, lid 2.

De Nederlandsche aanwezigen werden te Genève al dadelijk tot nadenken geprikkeld door een passage in de openingsrede van Rev. Mac Intire. Hij sprak in die passage zich uit over de veelheid der kerken in vele landen en hij deed dat op een wijze die ons, die ge-wend zijn te leven bij onze Nederlandsche Geloofsbelijdenis, bedenkelijk deed kijken. Onze Belijdenis zegt „dat ieder schuldig is zich bij de ware kerk te voegen” en ook „dat men wel naastliggen en met goede voor-zichtigheid, uit den Woorde Gods, behoort te onder-scheiden, welke de ware Kerk zij, aangezien dat alle sekten die heden ten dage in de wereld zijn, zich met den naam der Kerk bedekken”.

Rev. Mac Intire zei in bedoelde passage letterlijk dit: „Het behoort tot de natuur en den aard van protestant-sche beginsels en vrijheid dat er vele kerken in vele landen zijn. Daarin steekt niets kwaads. Het is op zichzelf geen zonde om deze gedeeltheden te hebben. Onze eenheid is geestelijk, niet organisch. Iedere kerk moet loyaal zijn aan haar overtuiging dat zij onvervalscht protestantsch is. Wij komen als een Raad van kerken samen om onze gescheiden kerkelijke individua-liteiten te handhaven elk in zijn eigen souveriniteit en autonomie. Onze eenheid is in geest en wij komen bij elkaar om uit te spreken onze eenheid in geloof en onze samenwerking voor de bewaring van het geloof en van de ware Kerk in het midden van den afval der twintigste eeuw.”

Dit lijkt een heel ander geluid dan onze Neder-landsche Geloofsbelijdenis laat hooren. De uitspraak dat „er vele kerken in vele landen zijn” en dat dit be-hoort tot den aard van het protestantsch beginsel en tot de vrijheid van dat beginsel zou nog geen aanstoot behoeven te geven indien er niets op gevolgd was. Vele kerken in vele landen. Dat kan. Wanneer daarmee wordt gedoeld op de decentralisatie van de Kerk, nu Christus, haar Hoofd, in den hemel is. Maar uit het vervolg van de passage blijkt, dat dit niet de bedoeling van den spreker was. Nadrukkelijk werd gezegd dat de Raad de gescheiden kerkelijke individualiteiten wil handhaven. Onze eenheid is enkel een eenheid in den geest. Zij is een geestelijke eenheid, niet een organische eenheid.

Of de spreker zich in deze passage niet wat gemak-kelijk van de kerkelijke gedeeltheit en gescheurtheit heeft afgemaakt? Sommige Nederlanders mompelden toen zij dit hoorden het bekende woord „pluriformi-teit”. Nu is pluriformiteit een eigenaardig woord, waarmee de een dit en de ander wat anders bedoelt. Het lijkt mij beter deze uitspraken van dr Mac Intire in verband te brengen met de Westminster Confessie. Deze Confessie is de belijdenis van de presbyteriaansche kerken van Noord- en Zuid-Amerika. Ook van de Bible Presbyterian Church van Collingswood naar 'k meen. Welnu deze Confessie spreekt in andere bewoordingen over de kerk dan onze Nederlandsche Geloofsbelijdenis, maar of zij zooiets als pluriformiteit bedoelt te be-lijden, dat betwijfel ik ten zeerste.

Tusschen de bewoordingen van bovenstaande pas-sage van dr Mac Intire en de Westminster Confessie is stellig overeenkomst. Opzettelijk gelegde overeen-komst of onopzettelijke. Dat doet er niet toe.

In hoofdstuk 25 van de Westminster Conf. wordt eerst gesproken over de onzichtbare kerk en dan volgt een passage over de zichtbare kerk. In Sectie II van hoofd-stuk 25 staat letterlijk: „De zichtbare kerk, welke ook katholiek of universeel onder het Evangelie is, (niet beperkt tot één volk, als vroeger onder de Wet) be-staat uit al degenen door de heele wereld, die den waren godsdienst belijden, tezamen met hun kinderen; en zij is het koninkrijk van den Heere Jezus Christus, het huis en gezin van God, buiten dewelke, gewoonlijk, geen mogelijkheid van zaligheid is”.

Rev. A. A. Hodge D. D. commentarieert deze tweede Sectie o.m. aldus, „dat hier wordt beleden, dat ieder van de onderscheidene georganiseerde gemeenschappen welke getrouwd is aan den grooten Koning 'n ongerept deel van de zichtbare kerk is, en allen samen, van alle namen en naties, vormen de katholieke of algemeene zichtbare kerk. De omstandigheden van het mensche-lijk leven, fysiek, politiek en sociaal, en de onvol-maaktheden van de christenen, maken een praktische organische unie van al deze georganiseerde lichamen onmogelijk. Dat zij echter alle vormen één zichtbare Kerk is evident uit het feit, dat zij alle zijn zicht-bare deelen van de ware geestelijke of onzichtbare kerk, welks wezen „het lichaam van Christus”, nooit kan worden gedeeld.” *) Zooals boven werd opgemerkt, het komt mij voor dat Rev. Mac Intire onder invloed van deze gedachten was toen hij zei: onze eenheid is geestelijk en niet organisch. Dat „niet-organisch” zal beteekenen: wij, uit alle deelen van de wereld, willen en kunnen niet één organisatie vormen. En onze Raad bedoelt niet een soort boven-nationale super-kerk te vormen. De onderscheiden kerken blijven onderschei-den en als onderscheiden vrije kerken, welke geestelijk

een zijn, wijl zij allen zichtbare deelen zijn van de eene groote Kerk van Christus, vormen zij dezen Raad.

Indien dit inderdaad de bedoeling van de boven ge-citeerde woorden van Rev. Mac Intire is, is echter on-besproken gebleven de kwestie van het „trouw zijn aan den grooten Koning”. Hodge noemt dat als voor-waarde om een ongerept deel van de „zichtbare Kerk” te zijn. Hier raken wij aan de kwesties van Nederland, welke ons ter harte gaan. Wanneer een Kerk in den naam des Heeren uit de ambten weert en uit het ver-band der kerken uitsluit, dan kan diezelfde kerk niet in waarheid en zuiverheid in den Internationalen Raad zeggen tot die eerst uitgestootenen: wij erkennen jullie als een integraal deel van de ware Kerk. Namelijk hier in internationaal verband, thuis, in Nederland natuur-lijk niet. Daar blijven jullie wat je bent, scheurmakers. Wanneer men in Nederland ambtsdragers onwaardig acht om het Evangelie te verkondigen, dan gaat het niet aan om in Genève een andere maatstaf aan te leggen en dezelfde menschen wel waardig te achten om als ambtsdragers erkend te worden. Ik weet dat er menschen zijn die op deze manier willen handelen. Zij zeggen: spreek hier, in internationaal verband niet over de kerkelijke kwesties van het vaderland. Maar dat kan natuurlijk niet. Als deze kwesties waard zijn om voor Gods oog in Nederland gehandhaafd te wor-den dan zijn ze het ook waard om in Genève en Phila-delphia gehandhaafd te worden. Ja dan mag het niet anders.

Zoo ligt het kerkelijk vraagstuk op de tafel van den Internationalen Raad. Wij willen hier niet 'n onderzoek instellen naar hetgeen de Westminster Confessie precies be-doelt te zeggen. Wij wezen er op dat zij niet alle kerken als ongerepte deelen van de zichtbare kerk wil zien volgens Hodge. Hier moet de trouw aan den grooten Koning beslissen. Wanneer een kerkelijke leiding of een kerkbestuur zichzelf gaat zetten in de plaats van Christus en Zijn trouwe knechten wegzendt, dan is zoo'n kerk bezig ontrouw aan Hem te worden. Valsch te worden. Mag de Internationale Raad aan deze vragen voorbijloopen? Zij mag het niet. En zal het ook niet kunnen.

In verband met het kerkbegrip liggen er nog meer vragen te wachten op een antwoord. Ik noem de vraag: hoe kunnen kerken die naast elkaar staan samen-werken? Op welke kerkelijke manier moet dat ge-beuren? Op onze synoden komen de afzonderlijke ker-ken kerkelijk samen, d.w.z. krachtens wettige af-vaardiging gezonden, en van behoorlijke lastbrieven voorzien, gedelegeerden. Die gedelegeerden zijn aan hun lastgeefsters verantwoordig verschuldigd.

Hoe moet dat hier? Moeten menschen worden ge-delegeerd door de generale synoden naar den Intern. Raad? En aan wie zijn ze verantwoordig verschul-digd? Alleen aan de synode die hen zond of ook aan de kerken zelve? Zal een „getuigenis” of een resolutie van den Raad werkelijk een getuigenis van de kerken zijn, dan zouden alle kerken dat getuigenis „geratifi-ceerd” moeten hebben, d.w.z. er achter moeten staan. Dat is zooals het nu toegaat niet het geval. Vandaag is een „getuigenis” of een resolutie in werkelijkheid niet van de kerken over heel de wereld, die samen-werken, maar van de personen die vergaderden.

Deze wijze van werken lijkt erg op de werkwijze van den Wereldraad. En die wijze van werken is niet ker-kelijk. Wat is de Kerk? De gemeente. De plaatselijke kerk is primair. Daar zijn de ambten. Daar is het door God gegeven instrument om het licht te ontsteken: de Woorddienst. Deze dingen worden ook in de Westminster Confessie zuiver beleden. Moeten wij, dat zijn ook de presbyterianen, niet terug tot de eerste dingen die in de Calvinistische Confessies zoo schriftuurlijk beleden worden?

We willen het hier bij laten voor dit keer.

Samenvattend komen onze opmerkingen hierop neer, dat het uitgangspunt in de „preamble” van de „Constitution”, mij schijnt overgenomen uit den gedach-tengang welke in de kringen van den Wereldraad nor-maal is. Wil men een „bijbelgetrouwen” tegenhanger van den Wereldraad? Is die werkelijk noodig? Is het „geloof” dat de tijden daarom vragen niet misschien meer een humanistisch dan een evangelisch „geloof”? Verder hebben wij geantwoord op het kerkbegrip. De Raad is niet klaar met de kerk zooals die behoort te zijn. Er liggen oude confessies. In Nederland. En in Engeland en Amerika. Die spreken duidelijke taal. En die zeggen niet dat het behoort tot het „protes-tantsch beginsel” en tot „de protestantsche vrijheid” dat men het eene Lichaam van Christus verscheurt! Zoo hebben humanisten het „protestantsche beginsel” gedefinieerd. Maar ze hebben het misverstaan. Daar waren ze humanisten voor.

Ten derde wezen wij op de onbeantwoorde vragen omtrent de wijze waarop kerken in dezen Raad kerkelijk zouden moeten samenwerken. Het mag niet op onkerkelijke manier à la den Wereldraad. Daar is het gebruik om een groep theologen te laten confereren en discussieeren en een „getuigenis” op-stellen. Daarna deze „getuigenissen”, boodschappen en resoluties de wereld laten inzenden in naam van de kerken, terwijl in werkelijkheid de naam kerken in dit verband een schijnvertoon in. De kerken hebben met de geboorte van die „getuigenissen” en boodschappen niets te maken gehad. Zij lezen ze voor het eerst, net als iedereen, in de krant. Tot hun verbazing kunnen ze lezen dat het hun „eigen” getuigenissen en bood-schappen zijn. Deze schijnvertooning, dit gesol met den

naam „kerken” is intusschen zoo gewoon geworden, dat kerkelijke menschen niet eens meer opmerken dat het gesol met hun naam en eere is. Zoo mag het niet toegaan bij den Internationalen Raad. Hoe dan wel? Daarom vragen wij: hoe kan de Raad kerkelijk werken en zich heelemaal vrij houden van de methode à la den Wereldraad? Hoe kan hij kerkelijk werken zoo, dat het woord „kerkelijk” geen wassen neus is? Hoe kan hij zoo werken, dat de gemeenten van den Heere Jezus Christus op alle plaatsen Zijner heerschappij daar haar stem doen hooren? De beantwoording van deze vragen hangt zeer innig samen met het schrif-tuurlijk en reformatisch-confessioneel kerkbegrip, ja met de reformatie der 20e eeuw.

Wij hebben deze opmerkingen geschreven om blijk te geven van onze levendige en hartelijke belangstelling voor den Raad. Met negatieve kritiek mogen wij niet volstaan, naar het ons voorkomt. Persoonlijk zijn wij van oordeel dat contact van orthodoxe groepen en vooral van Calvinistische Kerken uit verschillende deelen van de wereld gewenscht ware. Het is goed om te weten van den strijd om de waarheid in andere lan-den en werelddeelen; om in aanraking te komen met broeders in wie hetzelfde ongeveinsd geloof woont. Wij kunnen elkaar vaak tot hulp zijn.

Maar als kerken kunnen wij, zoo als de zaken nu staan niet mee gaan doen, om bovengenoemde redenen. Wel kunnen wij persoonlijk kennismaken van het werk van den Raad en contacten zoeken met de broe-derschap die in de geheele wereld is, via mogelijkheden die deze Raad zou kunnen bieden.

A.

J. M.

KERKELIJK LEVEN

De hemelvaart van Maria

Op 1 November 1950 is door den Paus als godde-lijke waarheid afgekondigd de ten hemel opneming van Maria.

Deze afkondiging heeft in Roomsche en Protes-tantsche kringen heel wat pennen in beweging ge-bracht. En dat is ook heel begrijpelijk. Want in dit leerstuk hebben wij een typisch voorbeeld van Room-sche dogmavorming.

Reeds lang wordt het feest van Maria's ten hemel opneming gevierd. In het Westen wordt het reeds in de zesde eeuw in Frankrijk gevierd (onder den titel: het ontslapen of het pauseeren of de overgang van de H. Maagd), in de zevende eeuw in Italië en Spanje, in het begin van de achttiende eeuw in Duitschland, in de negende eeuw in Engeland; de Oostersehe Kerk kent het in de zesde eeuw in Palestina en Syrië, in de zevende eeuw allerwege behalve in Macedonië. Uit de preeken daarbij gehouden blijkt, dat men niet alleen aan de ziel maar ook aan het lichaam van de H. Maagd als voorwerp van het feest denkt¹⁾.

De dogmaverklaring van dit feit werd dan ook reeds lang verwacht. Prof. Bavinek schrijft in zijn Dogmatiek „In het hiërarchisch systeem der Room-sche Kerk en theologie past de leer van de onbe-vleete ontvangenis, de zondeloosheid van Maria, en daarom is deze er allengs in opgenomen; zelfs de leer van hare hemelvaart is eene quaestie van tijd²⁾.”

Als Protestanten zijn we belangstellend op welke wijze dit leerstuk kan worden gefundeerd.

Prof. Friethoff schrijft in 1937 „Het feit, dat geheel de Kerk het feest viert van Maria's ten hemel-opneming geeft ons de meest volkomen zekerheid, dat Maria dan ook inderdaad met ziel en lichaam de vreugden des hemels geniet, en daarom is ook ieder, die op den naam Katholiek aanspraak maakt, vol-strekt gehouden deze leer als waarheid aan te nemen zonder dat nochtans vaststaat, dat deze waarheid ook een door God geopenbaarde waarheid is. Dat kan eerst absoluut en onwankelbaar vaststaan, wan-neer de Heilige Kerk haar eindoordeel geeft door een dogmaverklaring³⁾.”

Een eigenaardige redeneering. Men gaat uit van het feit, dat de Kerk viert het feest van Maria's ten hemelopneming en concludeert er uit, dat het dan ook wel waar moet zijn.

Prof. Berkouwer heeft eens gezegd: Rome heeft altijd den strijd willen aanbinden tegen het subjecti-visme in allerlei vorm. Maar wie de Roomsche evo-lutie van het dogma bestudeert, ontdekt, dat er een sterke verwantschap met deze subjectivistische be-schouwing van Schleiermacher valt aan te wijzen. Het spreekt vanzelf, dat Rome hier geen subjectivis-me wil erkennen, en dit subjectivisme uitgebannen ziet door de autoriteit van de kerk, maar het is niet voldoende deze overwinning van alle subjectivisme te poneeren, vooral niet, wanneer men eerst aan de volksvroomheid en het geloofsbewustzijn een leidende rol heeft toegekend en dan aposteriori dezen ontwik-kelingsgang stelt onder de veilige schutse van de lei-ding des Geestes⁴⁾.

Als een typisch voorbeeld van deze evolutie van het

1) Prof. Dr A. H. Maltha O.P., De Ten hemel opneming van Maria, 1950, p. 49.

2) IIIe, p. 300.

3) Katholieke Marialeer, p. 103.

4) De strijd om het Roomsche Katholieke Dogma, p. 190.

met die Bible-believing societies in Scandinavia met een beslist kerkelijk karakter, bedoeld is.

4) A Commentary on the Confession of Faith enz., London 1870, blz. 312, 313.